

. Ἀπό τήν Ποντιακή λαογραφία . . .

. Σ Η Μ Α

Ο.- Ἡ χώρα τῶν Κόλχων καί ὁ Πόντος.- Κείμενο Στάθη Εὐσταθιάδη.

Συμμετέχει στό πρόγραμμα ὁ Χρυσάνθος. Παίζουν λύρα οἱ Γιωργούλης Κουγιουμτζίδης καί Γιῶργος Κουσίδης.

Τό πρόγραμμα παρουσιάζει ὁ Πέτρος Καλπακίδης.

. τό σῆμα σβῆνει

Θά σᾶς μεταδώσωμε, ἀγαπητοί ἀκροαταί, σύντομο σημείωμα μέ θέμα " Ἡ χώρα τῶν Κόλχων καί ὁ Πόντος " , γραμμένο ἀπό τόν Στάθη Εὐσταθιάδη. Θά ἀκολουθήσῃ πρόγραμμα τραγουδιῶν.

Ὅπως εἶναι γνωστό, ὁ ἀποικισμός ἐλλήνων στόν Πόντο ἐγίνε τόν 8ο π.Χ. αἰῶνα, ἀλλά καί μετέπειτα. Τό γεγονός αὐτό εἶναι δεδομένο ἀπό συγκεκριμένα ἱστορικά περιστατικά. Ὑπάρχουν γραπτά ἱστορικά κείμενα καί εἶναι ἀδιάφυστα.

Πέρα ὅμως ἀπό τά συγκεκριμένα ἱστορικά στοιχεῖα, πέρα ἀπό τά συγκεκριμένα γεγονότα, πού ἔχουν ἀφετηρία, ὅπως εἴπαμε, τόν 8ο π.Χ. αἰῶνα, μήπως ὑπάρχουν καί ἄλλες ἐνδείξεις, ὅτι στόν Πόντο ὑπῆρχαν Ἕλληνες καί πολύ πρὶν ἀπό τόν 8ο π.Χ. αἰῶνα; Πρόκειται γιά στοιχεῖα, πού μᾶς δίνει ἡ μυθολογία, τά ὅποια, καί ἂν δέν ἀποτελοῦν ὁλοκληρωμένες ἀποδείξεις, εἶναι ὥστόσο *τε κ μ ή ρ ι α ἱ σ τ ο ρ ι κ ᾶ*, ἐν δ ε ἴ - ξ ε ι ς, πού δημιουργοῦν τό πρόβλημα, ἂν ὑπῆρχαν ἢ ὄχι Ἕλληνες στόν Πόντο κατὰ τήν μυθική ἐποχή.

Τό ὅτι τά συγκεκριμένα ἱστορικά περιστατικά γιά τόν ἀποικισμό τοῦ Πόντου ἀπό Ἕλληνες ἀνάγονται στόν 8ο π.Χ. αἰῶνα, τοῦτο δέν σημαίνει, ὅτι ἐνωρίτερα δέν ὑπῆρχαν Ἕλληνες ἐκεῖ. Βέβαια, δέν μπορεῖ νά πῇ κανεῖς, ὅτι ὑπῆρχαν, ἀλλά οὔτε καί ὅτι δέν ὑπῆρχαν. Στήν ἱστορική ἐρευνα ἐξετάζονται καί τά ἐνδεχόμενα, τά πιθανά γεγονότα, ὅταν ἰδίως ὑπάρχουν σοβαρές ἐνδείξεις γι' αὐτά.

Στήν ἱστορική ἐρευνα, ὅταν τά γραπτά ἱστορικά κείμενα σιωποῦν, χρησιμοποιοῦνται καί πηροφορίες ἀπό τήν παράδοση. Ὁ λαός διατηρεῖ στή μνήμη του ἀξιόλογα ἱστορικά γεγονότα, ὅπου ἢ μιά γενεά τά μεταδίδει στήν ἄλλη καί διακονίζονται ἔτσι διά μέσου τῶν αἰώνων. Καί ἀκριβῶς, ἀπό τήν ἐλληνική μυθολογία ἔχομε πολλές καί διάφορες πληροφορίες, πού διαδόθηκαν ἀπό τή μιά γενεά στήν ἄλλη καί πού ἔχουν σέ ὠρισμένες περιπτώσεις μεγάλη σημασία γιά τήν ἱστορία μας, γιά τήν προῖστορία μας. Καί αὐτά τά ἔργα τοῦ Ὅμηρου, θεμελιώθηκαν ἱστορικά πάνω σέ στοιχεῖα, σέ πληροφορίες, πού ἔσωσε ἡ λαϊκή παράδοση. Τραγουδοῦσαν οἱ ραψῶδοι - οἱ λαϊκοί ὄργανοπαίκτες - τά ἥρωικά κατορθώματα τῶν ἐλλήνων στόν τρωϊκό πόλεμο, τίς περιπέτειες τοῦ Ὀδυσσεύα κλπ., προκαλοῦσαν αὐτά ἐντύπωση καί τά μάθαιναν ἔτσι οἱ νεώτεροι ἀπό τούς

πρεσβύτερους, γιά νά διαδοθοῦν καί νά σωθοῦν μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Ὅμηρου, ὁ ὁποῖος οἰκοδόμησε τό ποιητικό του δημιούργημα μέ βάση τούς ὠραίους θρύλους, πού ἐπλασε ἡ λαϊκή φαντασία γιά τά ἱστορικά ἐκεῖνα γεγονότα.

Θά ἀναφέρωμε δυό περιστατικά τῆς ἐλληνικῆς μυθολογίας σχετικά μέ τό θέμα μας: Τοῦ Φρίξου καί τοῦ Ἰάσωνα.

Ὁ καταδιωγμένος ἀπό, τή σκληρή μοῖρα του Φρίξος, ἀφοῦ ἔχασε τήν ἀδελφή του Ἑλλη, βρῆκε τελικά προστασία καί στοργή κοντά στό φιλόξενο βασιλιά τῆς Κολχίδος, τόν Αἰήτη. Ἡ Κολχίδα τοποθετεῖται στήν πύθ βορειοανατολική πλευρά τοῦ Πόντου. Συμπίπτει λοιπόν, ἀπό γεωγραφική ἄποψη, ἡ χώρα τῶν Κόλχων μέ τόν Πόντο. Ὁ Πόντος βέβαια, ἐπεκτείνεται καί σέ ἄλλες περιοχές. Αὐτό ὅμως δέν ἔχει σημασία.

Τό δεύτερο περιστατικό: Ὁ Ἰάσωνας-ἀρχηγός τῶν Ἀργοναυτῶν-ἐπρεπε νά φέρη σέ πέρας τήν δύσκολη ἀποστολή του. Ἐπρεπε νά πάρη τό χρυσομάλλο δέρας, πού βρισκόταν στή χώρα τῶν Κόλχων, στό βορειοανατολικό τμήμα τοῦ Πόντου. Στήν κρίσιμη ἐκείνη ὥρα, βοηθάει τόν Ἕλληνα Ἰάσωνα ἡ κόρη τοῦ βασιλιά τῶν Κόλχων, ἡ Μήδεια, ἡ ὁποία, καταδιωγμένη ἀπό τόν πατέρα της γιά τήν παράνομή της πράξη, ἀμολογεῖ τόν Ἰάσωνα στήν Ἑλλάδα, τόν παντρεύεται. Ἡ Μήδεια, ἡ κόρη τοῦ βασιλιά τῶν Κόλχων, θεώρησε καθήκον της νά βοηθήσῃ τούς Ἕλληνες. Τό περιστατικό φανερώνει, ὅτι, ἐν πάσῃ περιπτώσει, δέν μπορούσαν οἱ Κόλχοι καί οἱ Ἕλληνες νά ἦταν τελείως ξένοι μεταξύ τους.

Ἀπό τά δυό περιστατικά τῆς ἐλληνικῆς μυθολογίας, πού ἀναφέραμε προηγουμένως, τοῦ Φρίξου καί τοῦ Ἰάσωνα, τά ὁποῖα ἔχουν ἀμεση σχέση μέ τήν χώρα τῶν Κόλχων, πού ἡ γεωγραφική της θέση συμπίπτει μέ τό βορειοανατολικό τμήμα τοῦ Πόντου, ἀποδεικνύεται, ὅτι ἀνάμεσα στούς κατοίκους τῆς Κολχίδος καί τῆς κυρίως Ἑλλάδος, ὑπῆρχαν ὅπωςδήποτε κάποιοι συγγενικοί δεσμοί. Αὐτό τό συμπέρασμα δέν βγαίνει βέβαια ἀπό συγκεκριμένα ἱστορικά στοιχεῖα, ἀλλά καί δέν ἀποκλείεται, ἐνῶ τά στοιχεῖα ἀπό τήν μυθολογία, τό ἐπαληθεύουν χωρίς ἀμφιβολία: Ἡ χώρα τῶν Κόλχων ταυτίζεται μέ τόν Πόντο. Ἀρα, στόν Πόντο ὑπῆρχαν Ἕλληνες - τοῦτο εἶναι ἀρκετά πιθανόν, ἀπό τά στοιχεῖα πού ἀναφέραμε καί ἀπό ἄλλα παρόμοια - πολύ πρὶν ἀπό τόν 8ο π.Χ. αἰώνα, πού ἀποτελεῖ τήν συγκεκριμένη χρονική ἀφετηρία γιά τόν ἀποικισμό ἐλλήνων στόν Πόντο. Ἐξ ἄλλου, ὁλόκληρος ὁ χώρος τῆς ἀνατολῆς, πού ἐκτείνεται μέχρι τοῦ Εὐφράτη καί τοῦ Καυκάσου, ἐκυριαρχεῖτο βασιικά ἀπό τό ἐλληνικό στοιχεῖο σέ ὅλη τή διάρκεια τῶν αἰώνων.

. Α Υ Ρ Α

Σᾶς μεταδώσαμε, φίλοι ἀκροαταί, σύντομο ἱστορικό σημεῖωμα μέ θέμα : " Ἡ χώρα τῶν Κόλχων καί ὁ Πόντος ", ὁ Πόντος ^{πού} τῶ βορειοανα-

τολικό τμήμα του - ήταν ^{ή άρραία} ή Κολχίδα.

• • • • • ή λύρα σταματά • • • • •

Συνεχίζουμε μέ σκοπούς καί τραγούδια από διάφορες περιοχές του Πόντου.

• • • • • ΛΥΡ - ΤΡΑΓ • • (5 σκοποί)

Καί τώρα. • • • • •

• • • • • Σ Η Μ Α • • • • •

...Νέα από τήν ποντιακή καλλιτεχνική ζωή.

• • • • • τό σημα σβήνει • • • • •

Ο Ποντιακός Θίασος Θεσ/νίκης δίδει απόψε, ώρα 7.30, στή Νεάπολη-Κοζάνης ποντιακό θέατρο μέ τό έργο " Ας έλεπαν τ' όμμάτια μ' " του Στάθη Εύσταθιάδη μέ σκηνοθεσία Βάνια Ύγρόπουλου. Θά έπακολουθήση καί δεύτερη παράσταση μέ τό έργο " Ο Φίλπον " του Στάθη Εύσταθιάδη μέ σκηνοθεσία Μιχάλη Κυνηγόπουλου.

Έξ άλλου, ό Θίασος θά δώση, υπό τήν αιγίδα καί υπέρ του Συλλόγου τής Πολίχνης " Φοίνιξ " τήν έρχόμενη Τετάρτη τό βράδυ, 5 Οκτωβρίου, στόν κινηματογράφο " Αελλα " Πολίχνης, ποντιακή θεατρική έπιθεώρηση, μέ τίτλο: " Ν' άοιλι πού 'κ εύρέθεν ", γραμμένη από τό Στάθη Εύσταθιάδη, σκηνοθεσία Βάνια Ύγρόπουλου. Συμμετέχει ό Χρύσανθος, τραγουδι. Στή λύρα ό Γιωργούλης Κουγιουμτζίδης καί ό Γιώργος Κουσίδης. Ποντιακοί χοροί μέ ζίπκες καί ζουπούνες υπό τήν διεύθυνση του Μιχάλη Καραβελά.

Όσον άφορά τό καινούργιο έργο του Στάθη Εύσταθιάδη " Τό Κάστρεν κι' οί Τραντέλλενοι ", ποντιακό, ιστορικό δράμα, τελειώνουν ήδη οί δοκιμές καί ή έν γένει προπαρασκευή τής παραστάσεως από κάθε άποψη. Προσεχώς, λίαν προσεχώς, θά μεταδώσωμε από τήν έκπομπή μας συνέντευξη μέ τούς σκηνοθέτες καί καλλιτέχνες του Ποντιακού Θιάσου Θεσ/νίκης σχετικά μέ τό ιστορικό αυτό δράμα, πού άφορά τόν Πόντο, αλλά καί μέ τήν παράσταση του έργου.

• • • • • Σ Η Μ Α • • • • •

Ακούσατε νέα από τήν ποντιακή καλλιτεχνική ζωή.

• • • • • τό σημα σβήνει • • • • •

Τό τακτικό μας πεντάλεπτο τών άφιερώσεων. Τόν σκοπό, πού θά ακούσετε, τόν άφιερώνουν Εύθυμία Ασλανίδου από τή Βερμανία στους γονείς της στήν Παραλίμνη Γιαννιτσών, Θεόφιλος Αμανατίδης, Γιάννης Λογδανίδης καί Γιώργος Σεμερτζίδης σέ όλους τούς δικούς των στά Λευκάδια Ναούσης, όπου καί καλούν τό λαογραφικό μας συγκρότημα για

ποντιακή θεατρική παράσταση, τήν ὅποیان θά πραγματοποιήσωμε εὐχαρί-
στως λίαν προσεχῶς, Ἰωάννης Τσανταρίδης στόν Κώστα Σιδηρόπουλο στό
Σύδενδρο Γρεβενῶν, Ἡρακλῆς Παπαδόπουλος σέ ὅλα τά ἑξαδέλφια του (στό
Κιλκίς, Ριζό, Πανόραμα καί Ἀθήνα, Τάκης καί Γεωργία Τριφτοπούλου σέ
ὅλους τούς συγγενεῖς καί φίλους των στόν Πολύμυλο Κοζάνης.

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Ἡ ἐμπομπή μας τελείωσε.

. Σ Η Μ Α

Κοντά σας καί πάλι τό ἐρχόμενο Σάββατο αὐτή τήν ὥρα. Τήν ἐμπομπή
αὐτή γράφει καί ἐπεμελεῖται ὁ Στάθης Εὐσταθιάδης. Στή λύρα ὁ Γιῶργος
Κυσίδης καί ὁ Γιωργούλης ~~Κουρνεύλης~~ ^{Κουρνεύλης}. Συμμετέχει ὁ Χρῦσανθος. Τό
πρόγραμμα παρουσίασε ὁ Πέτρος Καλπακίδης.

. τό σῆμα σβήνει